

І.В. Бабкіна, канд. техн. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

О.А. Маяк, канд. техн. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

І.В. Буєрова, зав. лаб. (ХДУХТ, Харків)

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Відомі три основні моделі якості освіти: *англійська* базується на внутрішньому самооцінюванні якості в межах певного вищого навчального закладу; *французька* передбачає зовнішню оцінку вищого навчального закладу з погляду його відповідальності перед суспільством; *американська* поєднує риси як англійської, так і французької моделей.

В основу європейської системи забезпечення якості вищої освіти покладена саме американська модель, яка є найприйнятнішою в умовах інтеграційних освітніх процесів.

Функції контролю та гарантування якості освіти в європейському освітньому просторі здійснює Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти (European Network for Quality Assurance in Higher Education – ENQA). Основними завданнями цієї асоціації є:

- обмін інформацією та поширення позитивного досвіду, зокрема щодо методологічних напрацювань у сфері оцінювання якості освіти та їх практичної реалізації;
- експертне оцінювання та консультування з питань гарантування якості освіти на прохання країн – членів ЄС та міжнародних організацій;
- установа та підтримування контактів з міжнародними експертними організаціями.

Якість вищої освіти є основним показником рівня довіри до навчальних закладів, сумісності національних систем освіти різних країн та мобільності студентів. Забезпечення якості освіти є завданням багатоплановим і охоплює такі аспекти:

- наявність науково-педагогічних кадрів відповідного рівня кваліфікації, а також фінансових, матеріальних, інформаційних, навчально-методичних та інших ресурсів;
- вироблення чітких вимог до контингенту студентів та їх практична реалізація під час прийому (конкурсного відбору) на навчання;
- організація навчального процесу, адекватна сучасним тенденціям розвитку національної та світової вищої школи та рівню розвитку суспільства й економіки;
- визначення умов та параметрів системи атестації студентів;
- розробка та реалізація нових освітніх технологій;

- контроль освітньої діяльності та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання і на всіх рівнях – закладу вищої освіти, держави та на міжнародному рівні.

Основним документом, що регламентує процедури забезпечення якості освіти серед країн – учасниць Болонського процесу, є Стандарти та норми забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Цей документ, згідно з яким гарантування якості освіти здійснюється на інституціональному, національному та європейському рівнях, містить:

- стандарти та норми щодо забезпечення якості освіти на рівні закладу вищої освіти;

- стандарти та норми щодо зовнішнього забезпечення якості освіти (на рівні держави);

- стандарти та норми щодо міжнародного (європейського) забезпечення якості освіти.

У стандартах та нормах базуються на основних принципах гарантування внутрішньої та зовнішньої якості вищої освіти в європейському освітньому просторі. У стандартах та нормах забезпечення якості освіти важливу роль відведено зовнішньому забезпеченню, основними завданнями якого є:

- захист національних академічних стандартів вищої освіти;

- акредитація навчальних програм та освітніх установ;

- захист споживачів освітніх послуг;

- надання об'єктивної та достовірної інформації (якісної, кількісної) про навчальні програми та освітні установи;

- поліпшення рівня якості знань.

В Україні система контролю на рівні закладу вищої освіти охоплює:

- контроль якості навчального процесу: його організацію, кадрове та дидактичне забезпечення;

- контроль якості підготовки фахівців: оцінювання знань, результатів працевлаштування та подальшого кар'єрного зростання випускників.

Ця система контролю реалізується через:

- систематичне самооцінювання діяльності закладу вищої освіти за певними кількісними та якісними критеріями, визначеними стандартами вищої освіти;

- регулярне опитування (анкетування) студентів, випускників та працевлаштованих;

- перехресне оцінювання тощо.

Таким чином, навчальні заклади збирають, аналізують та використовують відповідну інформацію для ефективного управління навчальними програмами та іншою діяльністю.